

partipolitikere nesten

Stiftelsen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

og sam-
niet (PSD)
bør innføres
re i Forsva-
jeneste har
Tidligere
departemen-
ørslaget.
rdert i for-
lov om Et-
Lofvforsla-
legges fram
ril. får NTB

instruksfeste
ke tillitsverv
dere ble satt
tenkning fra
entsråd Dag
sministerens
n var det sø-
t mot Trond
e assiste
nesten -
ontakt med
re.
var i mange
veiderpartiets
valg. Blant
e venner var
nister V
de tidl.
rsministrene

Thorvald Stoltenberg og Iohan
lørge Holst.

Uten at Trond Iohansens
navn er uttrykkelig nevnt, er det
klart at det er denne type kon-
takter Berggrav skriver om i be-
tenkningen som ble laget på
oppdrag fra Forsvarsdeparte-
mentet.

Berggrav foreslo at sjefene
for Etterretningstjenesten, Sik-
kerhetstjenesten og Politiets
overvåkingstjeneste «bør ikke
involvere seg i partipolitisk virk-
somhet ved å la seg velge til eller
oppnevnes som medlem av et
partis utvalg, styre eller råd, el-
ler ved å påta seg andre politis-
ke tillitsverv». Ifølge forslaget
skulle det samme gjelde for
nestkommanderende i disse tje-
nestene, og for avdelingssjefer
og seksjonssjefer.

Planleggingsdepartementet
går imot dette forslaget, men
mener at «problemstillingen bør
omtales» i instruksen for E-tje-
nesten. Dette skal «skjerpe be-
visstheten om gjeldende taus-
hetspliktregler og ulovfestede
forsiktighetsprinsipper knyttet
til lojalitet, tillit og habilitet».

NTB

representanter med Ap

partiets ung-
er i Trond-
er med AUF
t for å slutte
er til venstre.
26), en av de
plyser til NTB
g inn i Sosia-
li. Den andre
e. Han er nå
te varammann.
hatt nærmest
t. Marius Vi-

kaune har ikke vært tilgjengelig
for kommentar, men skal ifølge
NRK Sør-Trøndelag være på
vei inn i Rød Valgallianse.

Trine Fissum gir NTB denne
begrunnelsen for at hun skifter
parti:

– Arbeiderpartiets politikk
og regjeringens politikk har be-
veget seg for langt til høyre. Og
det lokale partiapparatet har
ikke vært i stand til å reagere på
dette.

NTB

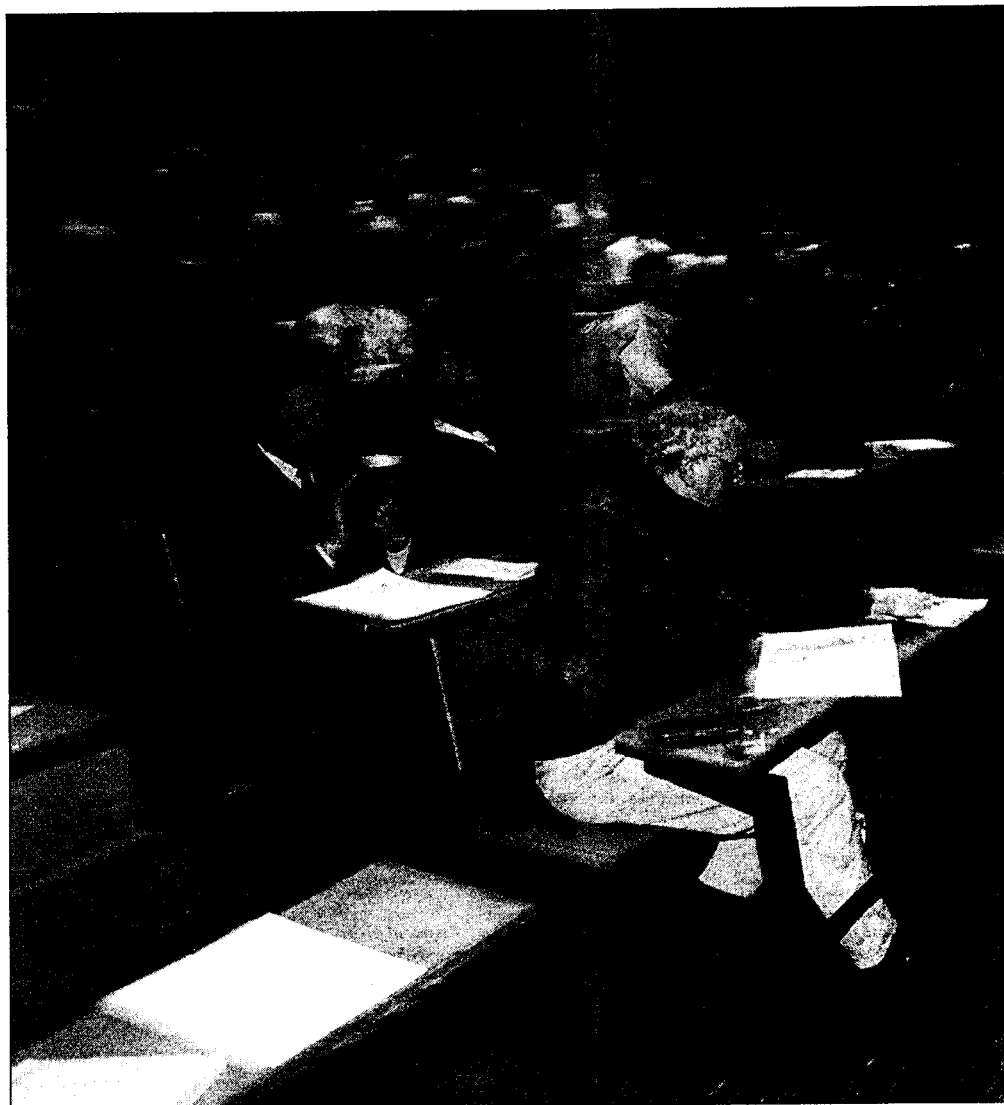
■ – Nye opplysninger fra det tidligere Sovjet bekrefter at
tallene på drepte er høyere enn før antatt. En del kan nå slå fast
at de hadde rett, sier professor Terje Halvorsen.

■ – Murens fall har
re den tyske nazismen
jetunionen, sier histor

– Seierherren

Ullensaker 19.3.97

113445

ØTE onsdag 19. mars kl. 19.00

m skal
nere

John Nikolaisen og Karin Dammen
tt for klinisk sexologi og terapi vil belyse hva som
net på seksualitet i Norge i dag. Innlederne vil
p følgende spørsmål:

skal bestemme om vår seksualmoral
og eller liberal?

akseptere en etikk som gir oss abso-
rmer og ingen mulighet til å ta sel-
ve valg?

en historisk sammenheng vurderer vi
al?

Arranger: Ungdomsgruppa i Oslo

Hjertelig velkommen!

Kaffe, te og vallet for en rimelig penge!

Human-Etisk Forbund

HUMANISMENS HUS
St. Olavs gate 27, 0166 Oslo

Av EVELYN DYB

DET ER ikke tilfeldig at
den debatt om sette lik-
hetstegn mellom kom-
munisme/sosialisme og na-
zismen kommer med økt styr-
ke nå. Historikere Klasse-
kampen har snakket med pe-
ker på at dette har flere årsa-
ker. Den ene, og mest åpen-
bare er murens fall, som for
mange bekreftet sosialismens
og kommunismens endelige
fallitt. Noen vil også føye Ki-
nas frivillige overgang til kapi-
talisme på lista over «bevis-
materiale».

– Sammenbruddet i Sovjet
åpnet tidligere lukkede arki-
ver og ga tilgang til opplys-

ninger som bekreftet at talle-
ne på ofrene under Sovjetre-
gimet var høyere enn før an-
tatt. En del kan nå triumfere
og ikke bekreftende «hva sa
vi», sier professor i samfunns-
historie ved Høgskolen på
Lillehammer, Terje Halvor-
sen.

– Dette er seierherrenes
historieskriving. Det er nå
fritt fram for å gå løs på alle
sider ved Stalin, Lenin og
Sovjet. Mange ser på Sovjet-
samfunnets sammenbrudd
som en bekreftelse på hvor
råttent systemet var fra be-
gynnelsen av.

Men parallelt med debat-
ten om kommunismens fallitt
har det pågått en debatt for å
revidere og til dels bortforkla-

re den nazistiske terroren.

– Denne historikerstriden
blusset opp i Tyskland i 1986
da enkelte historikere forsøk-
te å gå ut og relativisere nazi-
forbrytelsene, ved blant annet
å hevde at naziterroren var et
svar på frykten for terroren i
Sovjet. De historiske revisjo-
nistene ble raskt isolert i et
hjørne, men argumentene

som ble brukt mot dem –
blant annet at det var forskjell
på å utrydde kulakkene som
klasse og som individer – har
vist seg å ikke alltid holde. Det
har vist seg at mange ble ut-

**Murens fall og mer
kunnskap om hva
som skjedde i Sovjet
brukes som påskudd
til å rettferdiggjøre
nazismen**

Harald Berntsen

Foto: Ola Sæther

av

Sov-
fien
ble
med
stand
som

Ker-
del
mel-
mer
tra-
pres

ry
Hal-
Mel-
om
bra-
dig

et enda bedre grunnlag for å forkla-
en reaksjon på bolsjivismen i Sov-
n Harald Berntsen.

■ Etter debattmøtet denne uka mellom Odd-Bjørn Fure og Hans Fredrik Dahl er ikke leng-
er spørsmålet hvorvidt David Irving er en god eller dårlig historiker, men hvorvidt det i det
hele tatt er mulig å sammenligne kommunismens og nazismens folkemord.

es historieskriving

Et fullsatt auditorium på Blindern
applauderer Hans Fredrik Dahl et-
ter hans debattinnledning man-
dag kveld. Sittende i forgrunnen
den andre innleideren, Odd-Bjørn
Fure. Foto: NTB

AV MARIUS WULFSBERG

MED duellen mellom Odd-Bjørn Fure og Hans Fredrik Dahl ved Universitetet i Oslo på mandag har historiedebatten tatt en interessant og viktig vending. Spørsmålet er ikke lenger hvorvidt David Irving er en god eller dårlig historiker, men i hvilken grad vi kan sammenligne folkemordene i Sovjetunionen og Nazi-Tyskland. Både Fures og Dahls innlegg var tankevekkende og skarpe, men svært forskjellige i form.

Moralsk forfall

Fure fremførte en tett og saklig analyse av sivilisasjonssammenbrudd i det tyvende århundre med vekt på Nazi-Tyskland. Han argumenterte for at folkemordet i Sovjetunionen ikke kan forklares på samme måte som folkemordet i Nazi-Tyskland. Med nazistenes folkemord brøt en høyt sivilisert kultur brøt sammen og falt tilbake til barbariet, i følge Fure. Sovjetkommunistenes folkemord betraktet han derimot i forlengelse av det lavere sivilisasjonsnivået i Tsar-Russland, og kunne derfor ikke i samme grad tolkes som en høykulturs tilbaketall til barbariet.

Nürnbergprosessen

Dahl foredrag var en mer slendrende fremført forklaring av hvorfor vi oppfatter Nazi-Tyskland som selve inkarnasjonen av menneskelig brutalitet, til tross for at brutaliteten var minst like stor i Sovjetunionen. Han for-

klarte dette ved å peke på hvordan Nürnbergprosessen etter krigen la grunnlaget for vårt historiesyn. Under prosessen domte de allierte og Sovjetunionen i fellesskap Nazi-Tyskland for krigsforbrytelser. De hadde derfor ikke interesse av å belyse hverandres krigsforbrytelser, i følge Dahl. Dessuten frembrakte prosessen en så omfattende dokumentasjon av nazistenes forbrytelser at det var en smal sak for de allierte og Sovjetunionen å bagatellisere sine egne krigsforbrytelser. Grunnen til at historien nå må omfortolkes, hevdet Dahl, er at vi begynner å få dokumentert omfanget av Sovjetkommunistenes brutaltet.

Støtte til Fure

Å domme etter applausen og re-
plikkene fra salen, så var det
Fure som hadde størst støtte i
det faghistoriske miljøet. Kan-
ske ikke så rart. Fure opptre
tross alt som forsvarer av det
dominerende historiesynet.
Selv om Fure i går sa han hadde
revurdert flere av sine syns-
punkter og kom med en rekke
interessante sammenligninger
av Sovjetunionen og Nazi-
Tyskland, bar hans innlegg preg
av å være et forsvar av den rå-
dende fortolkningen.

Tankevekkende Dahl

Dahl forsøker derimot å lansere
nye perspektiver på krigs-
og etterkrigshistorien. Han beve-
ger seg hele tiden, ser det ut til,
på grensen av det hans kolleger
og deler av offentligheten opp-
fatter som akseptabelt. I mang-

es erer høres det nok ut som
Dahl forsøker å bagatellisere
Holocaust ved å sammenligne
det med fangeleirene i S
Hans argumentasjon på man-
dag var imidlertid så skarp og
tankevekkende at man ikke
uten videre kan avvise den som
fordekt antisemittisme og let-
ling med høyreekstreme histori-
kere.

Også et politisk spørsmål

Begynner man å sammenligne
Nazi-Tyskland og Sovjetunion-
en, er det vanskelig å begrense
debatten til å være et rent fag-
historisk anliggende. Mange av
innleggene på mandag forsøkte
åpenbart å blåse liv i den tyve år
lange politiske debatten om
kommunisme, nazisme og kapi-
talisme som har preget det nor-
ske akademiske liv. Dette er
derfor en debatt hvor det er vik-
tig å holde tunga rett i munn, og
Fure avsluttet også seansen
med å hevde at en faghistoriker
bare kan tale i offentligheten i
kraft av sine empiriske kunn-
skaper.

Men duellen på mandag
avisdebatten har vist at det ikke
bare dreier seg om kilder, kilde-
kritikk og empiriske historie-
kunnskaper. Faghistorikerne
kan nok legge tallene over drepte
og henrettede på bordet, men
de mest interessante innleggene
har kommet fra dem som har
forsøkt å sette tallene i perspek-
tiv og diskutere hva de betyr for
vår forståelse av nazismen,
kommunismen og kapitalis-
men. Dette er derfor en debatt
som angår mange flere enn fag-
historikerne.

det også som individer, sier
vorsen.

Idomkrigstida

lurens fall og mer kunnskap
hva som skjedde i Sovjet
kes som påskudd til å rettfer-
tjøre nazismen, sier histori-
Harald Berntsen. Dagens
att har klare paralleller til
lomkrigstida, mener han.

Med få unntak var det en
eller mindre åpen tilslutning
se før andre verdenskrig.
etunionen ble oppfattet som
len og den tyske nazismen
ett på sett på som et bolverk
bolsjivismen. En del av
dpunktene i den debatten
går nå er en finere utgave
ynazistiske og klart fascis-

tiske bevegelser på frammarsj.

– Quisling programfestet å
være mot fagbevegelsen. Når
Hans Fredrik Dahl ukritisk
overtar Quislings program – det
sies eksplisitt i første bind av
biografien at Dahl tolker Quis-
ling på hans egne premisser – er
det ingen som reagerer.
De økonomiske betingelsene
som har oppstått har mange lik-

**Det er ikke lenger så
mange nå som har
sterke følelsesmessige
og ideologiske bin-
dinger sosialismen
som på 70-tallet**

Oystein Sørensen

hetstrekk med mellomkrigstida,
sier Berntsen. Han peker på at
markedsliberalismen har overtak-
et i global målestokk og at ves-
ten har en permanent høy ar-
beidsløshet. Men forskjellen fra

Foto: Ola Sæther

mellomkrigstida er at arbeider-
bevegelsen er mye svakere i dag,
sier han.

– Det er et typisk tegn i tida at
Dahl fremmer de synspunktene
han har fremmet under arbeidet
med Quisling-biografien. Ten-
densen til å sette likhetstegn
mellom nazisme og kommunis-
me/sosialisme er sterkere nå
enn på 70-tallet, men ideene sto
minst like sterkt i mellomkrigsti-
da.

Ideologiske bindinger

– Synet på nazisme og kommu-
nisme som to diktaturer, som er
like ille er ikke nytt. Jeg vet ikke
om det har skjedd noen stor
vending, men det er en sterkere
tendens til å sette likhetstegn
mellom dem nå enn for 20 år si-

den, sier professor ved historisk
institutt ved Universitet i Oslo,
Øystein Sørensen.

– Det er ikke lenger så mange
som har sterke følelsesmessige
og ideologiske bindinger sosia-
lismen som på 70-tallet. Og det
var ingen den gang som hadde
sterke ideologiske bindinger til
nazismen, som turte å opptre i
akademiske miljøer, sier Søren-
sen.

Terje Halvorsen

sen. Han mener endringene i
oppfatningene av nazisme og
sosialisme/kommunisme er
mindre i faghistoriske miljøer
enn i opinionen.

Foto: Ola Sæther